

Мирослава Степченко,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

Переговори урядів України та Польщі: чи є рішення проблем агроімпорту й автоперевезень?

Опубліковано: Степченко М. Переговори урядів України та Польщі: чи є рішення проблем агроімпорту й автоперевезень? // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2024. Випуск 14 (110). С. 29-33.

Майже два місяці тому Україна ініціювала серію консультацій на рівні аграрних міністрів і профільних організацій з Польщею щодо ситуації із заблокованим україно-польським кордоном та перспектив транзиту агропродукції. Зокрема, Україна пропонувала добровільно обмежити експорт транзиту у 2024 році, за умови збереження транзиту за вже підписаними угодами. Перша міжміністерська зустріч із залученням представників профільних аграрних асоціацій двох країн відбулася 27-28 березня 2024 року.

Участь у переговорах взяли з української сторони Міністр аграрної політики та продовольства Микола Сольський, заступник міністра агрополітики Маркіян Дмитрасевич, заступник міністра економіки Тарас Качка. З польської - Міністр сільського господарства і розвитку села Польщі Чеслав Секерський, заступник міністра Міхал Колодзейчак, представники українських та польських аграрних асоціацій ([Міністерство аграрної політики та продовольства України](#)).

А 28 березня прем'єр-міністр Польщі прийняв прем'єр-міністра України для проведення довгоочікуваних переговорів, спрямованих на зменшення напруженості у зв'язку з імпортом української сільськогосподарської продукції та блокади кордону польськими фермерами. Це був перший офіційний візит Дениса Шмигала до Польщі за три роки його перебування на посаді Прем'єр-міністра України. У Варшаві він провів розмову віч-на-віч з польським колегою Туском навіть без залучення перекладачів.

Досі переговори між двома країнами обмежувалися нижчим рівнем, без особливих ознак прогресу. На зустрічі сторони обговорили питання розблокування кордону та пошуку спільних позицій для вирішення кризи.

Українська сторона презентувала польській аналіз свого експорту до Польщі та інших країн ЄС, а також зміни, які відбуваються в агроекспорті з початку російського повномасштабного вторгнення, зокрема завдяки роботі морського коридору. Ці цифри розвінчують негативний наратив, що склався у Польщі навколо українського агроекспорту.

Київ неодноразово закликав свого сусіда по ЄС зменшити перебої у транскордонному сполученні, попереджаючи, що затримки транспортних засобів, спричинені блокадою, можуть перешкоджати постачанню зброї в

країну. Туск натомість наполягає, що зобов'язаний прислухатися до вимог своїх фермерів, які скаржаться на конкуренцію української продукції.

Всупереч позиції ЄС з минулого року Польща, як і кілька інших сусідів України, тримає заборону на імпорту українського збіжжя, стверджуючи, що дозволяє лише транзит. Польські фермери разом з антиукраїнськими політичними активістами влаштували видовищні блокування перевезень на кордоні з Україною.

Зрозуміло, що разом із інформаційними вкидами з метою збурення громадської думки Польщі щодо експорту з України нібито «отруєного зерна» (що неодноразово спростовували представники польських контролюючих органів), це грає винятково на користь Кремля.

На думку аналітика соціальних медіа Анни Межинської багато персонажів польських аграрних протестів є відверто проросійськими особами та групами, які поширюють свою позицію через відповідні акаунти в соціальних мережах ([Радіо Свобода](#)).

На спільній пресконференції зі Шмигалем Туск заявив, що Київ і Варшава близькі до того, щоб знайти рішення довкола розв'язання проблем агроімпорту й автоперевезень. Втім, самого рішення ще немає.

Аграрні асоціації були близькі до підписання меморандуму про взаєморозуміння і готовності заспокоїти аграріїв двох держав, що після виконання раніше підписаних контрактів Україна більше не відправлятиме транзитом через Польщу зерно. Однак цей етап переговорів був зірваний заступником міністра сільського господарства Польщі Міхалом Колодзейчком.

«Колодзейчек спеціально, мимоволі або під впливом чогось завів переговори в глухий кут», - сказала голова Всеукраїнського аграрного форуму (ВАФ) Марія Дідух ([Інтерфакс-Україна](#)).

Український економіст та президент асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» Алекс Ліссітс, який брав участь у консультаціях, теж вважає, що саме Колодзейчак своєю поведінкою зірвав переговори між Україною та Польщею. І він, до речі, не єдиний, хто так вважає. Олег Хоменко, генеральний директор «Українського клубу аграрного бізнесу» зазначив, що Колодзейчак «вибрав не ту «доріжку» і всі дискусії перевелись у відвертий популізм» ([ZAXID.NET](#)).

Під час переговорів між міністром сільського господарства та розвитку села Польщі Чеслава Секерського та міністром сільського господарства України Миколою Сольським, він заявив, що якщо українська сторона не погодиться на польські умови, то нехай Україну «завоює путін, бо так нам і треба» ([Західний інформаційний фронт](#)).

Ще напередодні переговорів Туска та Шмигала віцепрем'єрка Ольга Стефанішина розповіла, що Україна станом на сьогодні (на 27 березня 2024 року, - ред.) не має діалогу з Польщею стосовно розблокування кордону. Вона не бачить з боку Польщі готовності до поступок. Бо не останню роль в поведінці Польщі грають вибори до органів місцевого самоврядування. «Це

комплексна внутрішня ситуація, також пов'язана з виборами. І ми готові піти назустріч польській стороні, ми перебуваємо з ними у діалозі. Але на сьогодні ми не бачимо розуміння стосовно того, як завершити цю кризову ситуацію», — додала міністерка (NV). Вона нагадала, що на цей час блокування відбуваються й на кордоні з балтійськими країнами, і з Німеччиною.

Думку, що проблема з блокуванням фермерами польсько-українського кордону може тривати до завершення виборів в Польщі, висловив і політолог Володимир Фесенко. «Саме з цієї причини польський уряд не поспішає вирішити багато складних питань, тому що там є конфлікти інтересів». — говорить політолог (Кореспондент). Експерт зазначає, що фермери - це впливова суспільна група, від якої багато в чому залежить результат виборів. Тому польський уряд зайняв дуже обережну позицію.

Таку ж думку висловлює і експерт Аналітичного центру «Об'єднана Україна» Ігор Петренко. Він каже, що рішення по кордону, найімовірніше, не буде до закінчення місцевих виборів у Польщі. «Як для правлячої коаліції Туска, так і для Права і справедливості (ПіС), яка пішла в опозицію після осінніх виборів до парламенту, дуже важливою є перемога на місцевих виборах. Адже це фактично останній раунд реальної боротьби за владу», - зазначає Петренко (Кореспондент).

Керівник канцелярії польського прем'єр-міністра Ян Грабец, коментуючи українсько-польську міжурядову нараду, сказав, що зараз не очікує залагодження розбіжностей між українською та польською стороною зокрема щодо аграрних питань. «Важко очікувати прориву, конкретної угоди [...] з питань сільського господарства після цих переговорів», - сказав він (LRT).

За результатами консультацій вдалося зняти претензії з польського боку до українського меду та курятини. Щодо інших груп, насамперед цукру та малини, сторони домовилися продовжувати консультації, а новий раунд пройде вже наступного тижня. Про це повідомив перший заступник міністра аграрної політики та продовольства України Тарас Висоцький. «Дуже важливо, що асоціації різних секторів зафіксували зв'язок і з поточного тижня продовжать зустрічі, щоб чітко узгодити параметри. Усі зрозуміли, що взаємодія і співпраця, домовленості — це, зрештою, матиме найкращий результат», — сказав він. Він також додав, що питання транзиту українського зерна порушується на всіх міжнародних зустрічах. «Україна наполягає, що транзит має бути доступним без зупинок і блокувань», — резюмував перший заступник міністра (7 канал).

Після переговорів Туск заявив, що Варшава і Київ досягли прогресу у вирішенні суперечки щодо імпорту української сільськогосподарської продукції. «Ми шукаємо хороші рішення для обох сторін; ми зробили крок вперед у сільському господарстві», - сказав Туск журналістам після переговорів у Варшаві.

Довгоочікувані переговори не змогли знайти рішення суперечки, хоча Туск сказав, що прем'єр-міністри були близькі до угоди. «Ми шукаємо

рішення і ми близькі до них [...] йдеться про кількість продукції, яка може потрапити до Польщі», - сказав Туск, додавши, що також обговорювалося питання транзиту українських товарів через Польщу ([LRT](#)).

За словами міністра Сольського, «це була складна, але відверта» розмова між міністерствами та асоціаціями. «Ми стали вдвічі ближчими до компромісу з Польщею в більшості аграрних питань, аніж були до цих переговорів», – зазначає він ([Європейська правда](#)). Але зустріч не призвела до проривних домовленостей.

Як бачимо, загроза збереження та навіть загострення протестів на кордоні є реальною. І ця проблема лежить не лише у суто економічній чи політичній сферах стосунків між Україною та Польщею, але й у сфері пропаганди та рефлексивного впливу, які росія застосовує проти держав-союзників. Таким чином росія намагається дестабілізувати західні демократії, ізолювати Україну та забезпечити свої інтереси в експорті продовольства, яке досі повним потоком та за демпінговими цінами постачається по всьому світу, в тому числі і до Польщі.

Попри це, українські учасники переговорів загалом оцінюють зустріч у Варшаві радше позитивно. «Добре, що ця зустріч нарешті відбулася. Погано, що вона не відбулася раніше», – зазначає міністр аграрної політики та продовольства Микола Сольський ([Європейська правда](#)).

Які висновки можна зробити зараз?

В ході урядових консультацій Київ і Варшава не змогли дійти консенсусу щодо транзиту українського зерна через територію Польщі. «На жаль, цього не вдалося з першого разу. Проте зараз ми набагато ближче до розблокування кордону, ніж були вчора», - констатував Сольський.

На думку заступника виконавчого директора Ради зовнішньої політики Українська призма Сергія Герасимчука, суперечки між сторонами зайшли так далеко, що спробувати домовитися, чи, принаймні, продемонструвати таку спробу, було просто необхідно. «Виглядає так, що попри пошуки компромісу, сторони на нього мало сподіваються і без активного втручання Єврокомісії не обійдеться. А оскільки нинішня Комісія на радикальні рішення не піде, то і Україна, і Польща шукають лише бодай-якогось проміжного рішення», - каже Сергій Герасимчук ([Кореспондент](#)). Експерт додав, що і Варшава, і Київ збирають аргументи для нового складу Комісії, і суперечка триватиме вже із більшим залученням ЄС вже після ротацій у Комісії після виборів до Європарламенту в червні.

При цьому експерти вважають, що навіть якщо Україна погодиться на вимоги польських фермерів, вони не припинять блокувати кордон. На думку експерта Аналітичного центру «Об'єднана Україна» Валентина Гладких, фермерське питання є суто політичним, бо в Польщі, як і в багатьох інших європейських країнах, аграрії — важлива частина електорату. Політики постійно шукають у них підтримки, а фермери вдало використовують інструменти тиску на владу. Тому поставки зерна в ЄС з України залишаються

потужним аргументом для них, щоб отримати преференцій з боку євроспільноти.

Проблема блокування україно-польського кордону насправді є маркером великої кількості різнопланових проблем, які має розв'язати Україна на шляху до ЄС. З іншого боку, Польща є вкрай важливим для України сусідом і партнером, тож для нас так само вкрай важливі нормальні стосунки з цією державою. Тому залишається сподіватися, що представники української та польської влади знайдуть рішення, яке влаштувало би обидві сторони і більше ніхто не буде висипати українське зерно на польські рейки.